

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lääkelain ja apteekkiverolain muuttamisesta, luonnos muistioksi lääketaksasta annetun asetuksen muuttamisesta ja arviomuistio itsehoitolääkkeiden saatavuudesta ja saatavuuden parantamisesta eri malleilla

Lausuntopyynnön diaarinumero: STM082:00/2018, STM/3925/2018

Yleiset kommentit koskien arviomuistiota ja näkemykset itsehoitolääkkeiden saatavuuden parantamisesta ja kilpailun lisäämisestä toimialalla

Reumaliiton lausunto

1. Itsehoitolääkkeiden hinta pienemmäksi

Reumaliitto pitää erittäin tärkeänä, että itsehoitolääkkeiden potilaille koituvaa hintaa lasketaan.

Sairastamisesta koituu useita kuluja, jotka rasittavat taloutta kohtuuttomasti. Isoimmat kuluerät ovat sosiaali- ja terveydenhuollon maksut, matkakulut ja lääke- sekä itsehoitolääkekustannukset.

Lääkkeiden kustannukset sairastavalle ovat Suomessa korkeat. Reumaliitto teetti yhdessä kolmen muun järjestön kanssa keväällä 2018 tutkimuksen sairastamisen kustannuksista, johon vastasi 1900 pitkäaikaisesti sairasta.

Tutkimus paljasti, että lääkkeiden hinnan vuoksi 10 % on jättänyt lääkkeen hankkimatta, 27 % siirtänyt lääkkeen hankkimista, 24 % tinkinyt esimerkiksi ruoasta saadakseen lääkkeitä ja 20 % saanut rahaa tuttavilta. 30 % on pyytänyt lääkäriltä halvempaa lääkettä kustannusten vuoksi, vaikka hoidon kannalta kalliimpi lääke olisi paras. 57 prosentilla erityisen kalliita eli yli 1000 euroa maksavia lääkkeitä käyttävistä oli ollut taloudellisia haasteita vuosittaisen lääkeomavastuun maksamisessa.

Reumasairauksien hoidossa käytetään paljon lääkekaton ulkopuolisia apteekkituotteita, kuten vitamiineja, silmätippoja ja voiteita. Tutkimuksessa 64 prosentilla vastaajista kului vähintään 200 euroa vuodessa lääkekaton ulkopuolisiin lääkkeisiin ja apteekkituotteisiin. Heistä 33 % käytti 200-400 euroa, 14 % 400-600 euroa, 8 % 600-800 euroa, 4 % 800-1000 ja 4 % yli 1000 euroa vuodessa sairautensa hoitoon liittyen muihin kuin lääkekattoon kerryttäviin lääkkeisiin ja apteekkituotteisiin. Summat ovat todella suuria tilanteessa, jossa sairastaminen aiheuttaa muutenkin paljon kuluja.

Reumasairauksien hyvä hoito ja lääkitys on tärkeää, sillä hoitamattomana sairaudet johtavat työ- ja toimintakyvyn heikkenemiseen. Tämä aiheuttaa yhteiskunnalle kustannuksia sairaus- ja sosiaaliturvakuluina ja menetettyinä työvuosina.

2. Lääkkeiden ja itsehoitolääkkeiden saavutettavuus

Nykyisellään apteekkien saavutettavuus ei ole riittävää. Moni sairas ihminen joutuu erikseen lähtemään apteekkiin ostamaan lääkkeitä. Osa pyytää muilta apua, koska eivät itse pääse niitä ostamaan. Ongelma näyttäytyy erityisesti leikkausten jälkeen.

Lääkkeitä ja itsehoitolääkkeitä tulisi pystyä ostamaan sairaaloiden, terveyskeskusten ja lääkäriasemien välittömästä yhteydestä. Erityisesti päivystysten ja sairaaloiden yhteyteen tulee saada päivystäviä palvelupisteitä.

3. Lääkitysturvallisuuden varmistaminen

Reuma- ja tuki- ja liikuntaelinsairaudet aiheuttavat kipuja, joita usein hoidetaan kipulääkkeillä. Lääkärin tulee tarkistaa kipulääkkeiden yhteensopivuus muun lääkityksen kanssa.

Reumaliitto peräänkuuluttaa systemaattisempaa lääkityksien kokonaisuuksien valvontaa. Hoitosuunnitelma ja sen osana lääkityslista tulee olla jokaisen pitkäaikaissairaana oikeus. Myös sairastavien on tärkeä kertoa avoimesti kaikista käytettävistä lääkkeistä.

Lääkäreiden kouluttamiseen lääkeneuvonnasta tulee panostaa. Lääkityksestä tulee neuvotella yhdessä potilaan kanssa ja samalla tarkistaa kaikkien lääkkeiden yhteensopivuus.

Mikäli itsehoitolääkkeet vapautetaan päivittäistavarakauppoihin, pidämme tärkeänä, että niiden yhteydessä näkyy selvästi puhelinnumero, jonne voi soittaa, mikäli asiakkaalle herää kysymyksiä. Itsehoitolääkkeiden yhteydessä oleva puhelin tulisi olla maksuton asiakkaalle. Yksi vaihtoehto on antaa itsehoitolääkkeitä ostavalle lappu, josta löytyvät yhteystiedot tahoon, jonne voi soittaa tarvittaessa.

Itsehoitolääkkeiden vapauttamiseen koskevat riskit liittyvät lisääntyviin haitta- ja sivuvaikutuksiin ja itsehoitolääkkeiden käytön lisääntymiseen. Reumaliiton mielestä vapautuksesta aiheutuvia vaikutuksia tulisi seurata valtakunnan tasolta ja tehdä tarvittaessa muutoksia.

Itsehoitolääkkeiden vapauttaminen ei kuitenkaan ole vain uhka. Monen huonosti liikkuvan elämä helpottuisi, kun itsehoitolääkkeet voisi ostaa normaalin kaupassa käynnin yhteydessä. Parhaassa tapauksessa itsehoitolääkkeiden hinnat alenisivat, jolloin rahaa riittäisi enemmän muihin elämän asioihin ja hyvinvointi kohenisi, kun laadukkaita terveystuotteita saisi helpommin.